

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egy évre ... 180 Lei.

Fél évre ... 90 Lei.

Egy negyed évre 45 Lei.

Egy hónap ... 15 Lei.

Hirdetések

árszabás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 98.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat

Bulvardul Regala Pard-
mond 1. (Jósaí téh. 21) 23.

TELEFON-SZÁM: 18.

Arad, 1921.

Főszerkesztő
Staubert József.

Péntek, július 8.

A magyarság szervezkedése és a zsidók.

A Magyar Szövetség tegnap történt megalakulása kapcsán, a magyarság szervezkedése élenként foglalkoztatja a közhangulatot Erdély egész területén. A román hatóságok legteljesebb jóakarattal támogatják Erdély magyarajku polgárainak egy szervesbe való tömörülését és nem is vitás kérdés egyéb, csak az, hogy, ebben a tömörülésben részt vehetnek-e azok a magyarok is, akik az izraelita hit felekezethez tartoznak. Megpróbálunk teljes tárgyilagossággal bevilágítani e kérdésbe.

A békeszerződés aktája a magyarsággal teljesen egyenjogúknak ismeri el azokat, akik magyarrá asszimilálódtak. Így a francia szenátus legutóbbi ülésén is az előadó kifejezetten azt a „két millió magyart és asszimilánst“ aposztrófálta, akik a Magyarországtól elszakított területen laknak. És ez nem is lehet máskép. A régi Magyarország lakossága közül vajmi kevés az, aki Árpáddal vonult be. A nagy többség letelepedettek és bevándorlottakból formálódott át magyarrá. Bizonyára így van ez más országokban is. A demokrácia, a népek önrendelkezési jogának korában nem lehet elképzelni tehát, hogy akadályokat gördítsenek bárkinek is lelkiismereti szabadsága elé, amikor egyik vagy másik nemzetiséghez tartozónak vallja magát.

A sanremoi béke megteremtette az önálló zsidó államot és jogot adott a zsidóknak a nemzeti szervezkedésre. De csak jogot és nem parancsot. Mert mit szólna hozzá, teszem fel, *Luzatti*, a volt olasz miniszterelnök, ha a sanremoi béke óta kétségbevonná az ő olaszságát? Lord *Rotschild*, ha azóta nem lehetne angol? Avagy *Blanc*, *Aristid*, ha nem lehetne többé román? A sanremoi verdikt kétségtelenül fejlődést és szabadságot hozott sokaknak, de a szabadság sohasem jelentheti az egyéni akarat korlátozását. És köszönöm én az olyan szabadságot, melynek „élvezéséhez“ kényszerítenek. A sanremoi döntés tehát csak jog, de nem kötelezettség.

A Magyar Szövetség vezetőségének névsorában több olyan kiváló férfiú nevét olvasom, akik csak olyan asszimilált magyarok, mint én vagyok. Ugyvezető elnök: *Dr. Huller*, alelnökök: *Dr. Grandpierre* és *dr. Zaidrecht*. Az első

és a harmadik ur bizonyára germán eredetű, a középső francia. Kinek jutna eszébe a mai utódokon keresni az elődök nemzetiségét és arra kényszeríteni a tetőtől talpig magyar urakat, hogy német, vagy francia nemzetiségűeknek vallják magukat? Csak éppen az izraelita hitű magyarok ne élvezhetnék a lelkiismeret teljes szabadságát?

Ujabb puccskísérelt Felsősziléziában

(Munkában az Orgesch. — Ujabb lengyel felkelés előtt.)

BÉCS. Ideérkezett hírek szerint Felsősziléziában második Kapp-féle puccs van készülében, amelyben sok tiszt vesz részt. A felsősziléziai határ közelében a szociálista munkások és az Orgesch között összeütközésekre került a sor. A munkások feltartóztak egy fegyverszállítmányt, amelyet gróf Westerb szállított Felsősziléziába. A munkások a fegyverszállítmányt átadták a rendőrségnek, amely aznap éjjel futni hagyta a fegyvercsempészeket.

BERLIN. Hőfer tábormoknak nem sikerült az egész felsősziléziai német hadsereget feloszlaltatni. Igen sok kalandor Orgesch-csapatokba tömörült és ezek

Csak éppen ők tagadják meg azt a nyelvet és kulturát, amelyhez asszimilálódtak és amelyben nevelést nyert legtöbbször már a tizedik nagyapjuk is? Ez nem lehet szándéka a népek nyugalmát és szabadságát célzó békekonferenciának és nem lehet intenciója a szabadelvűség és demokratikus pilléreken nyugvó román államnak.

(s. l.)

most veszélyeztetik Felsőszilézia békéjét. Beuthenben egy házból rálóttek a francia katonákra. A franciák erre pergőtűz alá vették a házat, melyből csak a romok maradtak meg. A harcban egy polgári személy, néhány nő, egy francia őrnagy és több francia katona halt meg. Corfany lengyel felkelő vezér is újból megkezdte üzemeltetéseit. Kijelentette, hogy az újabb felkelés elkerülhetetlen, ha Lengyelország nem kapja meg mindazokat a területeket, amelyeket kíván. A lengyelek Felsőszilézia határán egyre több sorkatonaságot helyeznek el. Oslovitza és Censtohovo között hat hadosztály lengyel katonaság áll ágyúval és lovassággal.

A belgrádi merénylet.

BELGRÁD. A *Sándor* szerb régensherceg ellen elkövetett merénylet dolgában újabb letartóztatások történtek. A rendőrség Ujvidéken egész löszerraktárt fedezett fel. Elfogták *Bolcsánszky* kommuniscta agitátort, az ujvidéki kommuniscta párt elnökét, aki állandó összeköttetésben állt a bécsi és belgrádi kommunistákkal és onnan kapott utasításokat. A merénylet előkészítésének központja Ujvidék volt. *Stoics* Spasoje egyik társa *Juhász* József a merénylet után Szabadkára menekült és azóta nyomát vesztett. A szerb belügyminiszter 10 ezer dinárt tűzött ki kézrekerítésére. A harmadik merénylet, *Marinkovics* Mladen belgrádi sofőr, aki elszánt kommuniscta. *Marinkovics* jelen volt a merényletnél, de rögtön elutazott. Belgrádban a gyanús idegeneket összefogták, Ujvidékre szállították, ahol őrizetbe vették őket. A nyomozás során kiderült, hogy a merénylet tervét Bécsben készítették elő moszkvai pénzzel. Bécsben sorsot húztak és a három említett kommunisctára esett a sorshuzás. *Stoics* belgrádban elmondotta

Ujabb letartóztatások. — Bécsben készítették elő a merénylet tervét.

hogy, először *Juhász* dobott volna bombát, azután ő s végül *Marinkovics*. *Stoics* az összes kommuniscta képviselőket ismeri. A velük folytatott tanácskozáson indítványait több esetben magukévá tették. Belgrádban számos idegent tartóztattak le, köztük *Kun* Béla egyik volt tisztjét is, akinél *kompromittáló iratokat találtak* és aki hónapok óta Belgrádban tartózkodott. A merénylet elmondotta, hogy a kommunisták számos merényletet terveztek, amelyeket a régens elleni merénylet után követtek volna el. A letartóztatott *Nikolics* egyetemi hallgató azt vallotta, hogy a kommunisták anarchisztikus eszközökkel fel akarták forgatni az országot.

Minden városban bizalmi emberek voltak, akiknek az volt az utasításuk, hogy adott jelre robbantsák fel a hidakat és középületeket és rombolják szét a táviró- és telefonvezetékeket. A szervezés munkáját a központi végrehajtó bizottság végezte, amely Bécsből kapta utasításait. A kommunisták azt is tervezték, hogy 12 bombát dobjanak a parlament üléstermébe,

amikor a miniszterek és a képviselők az ülésteremben vannak.

Megindult a kivitel.

(Jura aradi állomáson nyilatkozata.)

A kormány rendelete értelmében szabaddá tett exportszállítás ügyében az *Aradi Közlöny* munkatársa ma délelőtt kérdést intézett *Jura* vasuti állomásonkhoz, a következő információkat adta:

— A külföldi teherszállítást feloldó kormányrendelet a szabad marhaszállítás és a gabonaexport örvendetes szimptomái már az aradi pályaudvaron is észlelhetők. Nap-nap után érkeznek a Regatból nagy értéket képviselő teher szállítmányok a külföldre, főleg pedig Ausztriába való továbbítás végett. A Regatból nap-nap után arról értesítenek bennünket, hogy Arad felé új exportszállítványok vannak utban és egyben a mi közbelépésünket kérik, hogy ezek a dálytalanul haladhassanak át a magyar határon. Ezekkel a felszólításokkal szemben azonban az aradi állomásonkosság valóságos tehetetlen: a magyar határon ugyanis néhány nap óta egyszerűen nem fogadják be a romániai szállítmányokat. Táviratilag ismételtlen megkérdeztük ennek okáról a MÁV. budapesti igazgatóságát, kérdésünkre azonban egyetlen egyszer sem kaptunk pozitív feleletet. A MÁV. megígérte, sürgősen utána fog nézni, mi az oka annak, hogy exportvonatainkat nem engedik tovább a kurticsi vasuti állomásonál. Valószínűleg a munkaerő és a szénhiány idézte elő azt, hogy a MÁV. a kurticsi pályaudvaron egyedül nem tudja lebonyolítani a romániai teherforgalmat. Eppen a napokban jött a Regatból negyvenhat kocsi álló lisztet szállító teher vonat Ausztriába irányítva. Ez a szállítvány azonban értesülésem szerint a mai napig a magyar határon vesztéget. Remélhető azonban, hogy a MÁV. utána fog nézni ennek az ügynek és rövidesen elhárítja a netalán fennálló teherforgalmi akadályokat.

— Legett község. Budapest. A győrmegyei Felpécs községben tűz keletkezett, amely elpusztította az egész községet. A község szedelemnek több ember áldozata is van. Az anyagi károsíthatatlan, a község állatállománya teljesen elpusztult.

A germán bankjegyek beváltása.

(Beváltják a Banca Nationala csekkjeit.)

A Banca Nationala aradi fiókja a következő értesítést adta ki: A Monitorul Oficial folyó évi július 2-iki számában megjelent 58,835 számú és 1921. június 30-án kelt pénzügyminiszteri rendelet értelmében közhírré tesszük, hogy a Banca Nationala a mai naptól kezdődőleg folyó évi július 31-ig bezárólag becseréli a Banca Generala Romane által kibocsájtott 100, 20, 5 és két leies lebélyezett, és az 1 leies bélyezett, vagy le nem bélyezett bankjegyeket azok teljes értékében a Banca Nationala bankjegyeivel. A becserélés alkalmával a személyazonosságot az 1921. és az 1922. évi júliusi évnegyedre szóló adóízetési nyugtával kell igazolni. Az elszakított bankjegyeket is becserélik, de a bankjegyek számainak teljesen felismerhetőknek kell lenniük. Ugyancsak beváltásra kerülnek a Banca Nationala által 1920. szeptember havában a korona beváltás alkalmával kibocsájtott csekkek és pedig szintén július 31-ig bezárólag. Figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy 1921. augusztus 1-je után sem a Banca Generala bankjegyeit, sem a csekkeket nem váltják be.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Az Aradi Közlöny a Tisza-perben.

(Miért volt Aradon letartóztatva a kommunista detektív?)

A Tisza per főtárgyalásának eddigi során egyszer már szóba került az Aradi Közlöny. Annak idején megirtuk, hogy Naphegyi Mihály volt detektív nővére Fick Elemérné a főtárgyaláson azt vallotta, hogy 1914-ben az Aradi Közlönyben olvasta, hogy bátyját betörésért Aradon elfogták. A tegnapi főtárgyaláson ismét szóba került az Aradi Közlöny. Tegnap ugyanis folytatták Naphegyi Mihály volt detektív kihallgatását. Gadó István főtárgyalási elnök megkérdezte Naphegyit:

— Miért volt Aradon letartóztatva 1914-ben?

Naphegyi Mihály: Erre nem vagyok hajlandó válaszolni.

Elnök: Majd kényszeríteni fogom. Olvassa el a cikket, amely akkor az Aradi Közlönyben megjelent, s amelyben Önről, mint betörőről és tolvajról van szó.

Naphegyi Mihály: Nem tudok róla. Nem olvastam a cikket.

Elnök: Hol vannak főhadnagyi okmányai?

Naphegyi: A haditörvényszéken.

Elnök: Ön a vizsgálóbírónak azt mondotta, hogy az okmányok eltűntek.

Ezután Hüftner és Sztanykovszky azt a kijelentést tették, hogy Naphegyit sohasem látták és valómása csupa valótlanosság. Majd

hosszas faggatás és keresztkérdések után az elnök így, szót Naphegyihez:

— Könnyítsen a lelkiismeretén. Ha igaz az, amit mondott, tartsa fenn, de ha nem igaz, mondjon el mindent, mert akkor nem maga a bűnös, hanem az, aki a bűnre rávitte.

Naphegyi: Most nem tudok beszélni. Különbösen is a haligatóság előtt szégyelmem magam.

Az elnök ezután szünetet rendelt el. A szünet után Naphegyi megtörve kijelentette, hogy sohasem vett részt olyan megbeszélésen, ahol arról volt szó, hogy gróf Tisza Istvánt meg kell gyilkolni. Mindenre Hellai tanította ki. Ő követelte tőle, hogy hamis tanut szerezzen, mert kifejezetten Friedrich Istvánon akart bosszút állni. Hellai azt mondotta neki, hogy Pényest és a többit fogják kompromittálni. Azt is megkérdezte tőle, hogy kiket ismer s ennek kapcsán ő megemlítette Kéri Pál nevét, tehát így Kéri is bevonták az ügybe. Végül kijelentette, hogy a rábeszélések a fogház irodájában történtek.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Aradiak Karlsbadban.

(Szendrey Mihály — az idei furdőszezonról.)

Szendrey Mihály volt aradi szingargató két hónapi karlsbadi tartózkodás után tegnap érkezett haza Aradra. A vízfürdő mat feléről az aibbi érdekes információkat adta az Aradi Közlöny munkatársának.

— Se békében, de még a háború óta sem fordult még elő, hogy annyi látogatója lett volna Karlsbadnak, mint az idén. Az elmúlt években az idény végével elkészített lista szerint 14—16 ezer vendége volt Karlsbadnak, míg az idei év májusától július 1-ig 19 ezer vendég tartózkodott Karlsbadban, holott a főidény ott tudvalevőleg csak júliusban kezdődik. A vendégek legnagyobb része az idei szezonban nem a betegek, akik rá lennének utalva az ottani gyógyfürdőkre. A legtöbb vendég a jó valutájú országokból kerül oda, akik a nagy valutakülönbözet folytán nagyon olcsón tudnak kijönni a világfürdőben. Magyarok, osztrákok, lengyelek azonban feltűnően kevesen vannak. Az elmúlt évhez viszonyítva az árak inkább csak a lakásnál és a fürdőnél mutáltak emelkedést, ez az emelkedés azonban 25 százaléknál semmivel sem nagyobb. 50—60 koronáért ma is lehet még Poppnál lakást kapni. A vendéglői árak feltűnően méltányosak. Egy külön ebéd sörrel és borralalóval nem kerül többbe, mint 30—35 cseh koronába. A jegyrendszer már megszűnt, általában mindenhez könnyen hozzá lehet jutni.

— Karlsbadban jelenleg husz napig tartó löverseny van, amely alkalmával az egész sportvilág híres előkelőségei megjelentek a fürdőhelyen. A színházban állandóan a leghíresebb színészek vendégszerepélnek, hangverseny naponta van, mindannyiszor zsúfolt nézőtér előtt. Rendkívül sok fürdővendég van Angliából, Hollandiából, sőt Svédországból is. A fürdőhelyre való utazás ma már a legkellemesebb, a Budapestről délután 6 órakor induló vonattal másnap délelőtt fél 11 órakor Karlsbadban van az utas. Természetes, hogy Arad nagyon szép számban képviselve van. Érdekes volt, amidőn összeszámoiram

az aradiakat. Huszonhetet számollam össze. Nem a sétányokon olvastam össze, nem is az erdőben, még a színházban sem, hanem egyetlenegy alkalommal egy rövid kibicelés alatt Poppnál — a jálékszóban.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Fognak a negyvennyolcasok.

BUDAPEST. A negyvennyolcas legendás idők hetvenhárom esztendő távolából világolnak elének. Nagy, mozgalmas világrengések nyomják el a nemrég még közelinek vélt szabadságharc izzó valóságát. Az idő vasfoga lassanként végképp elemészteti a nagyidők utolsó élő tanuit, a fehérszakállas tipegő agastyánokat a 48. fonyadó emlékeit. Kosuth armádiájából ma már mindössze négyszázán élnek: 400 kilencvenfél-száz éves ember. E szám nagyobbik hányada Erdélyre esik. Itt élnek még a legtöbben. A nemzeti kegyelet Budapestben, a Soroksári-úton menházat állított fel a számukra. 160 embernek rendezték be a menházat s ma már mindössze hat lakója van: egy főhadnagy és négy közlegény. Érdekes, hogy még ezekben az öreg apókban is mennyire fölébredt az emberi szolidaritás érzése. A nagy, kongó, üres termekben nem érzik jól magukat s, önként ajánlották fel a magyar államnak, hogy az üres helyeket népesítse be a világháború tehetetlen rokkantjaival, hadd vegyék ők is ki részüket abból a jótéteményből, amit a nemzeti áldozatkészség hajléka a lakóira nézve jelent. Az állam elfogadta a negyvennyolcasok ajánlatát s így a közeljövőben újra benépesül a budapesti soroksári-úti honvédménház.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Aradi orvos előadása

az orvoskongresszuson.

Az Aradi Közlöny már beszámolt a ciumi (kolozsvári) orvoskongresszusról, amelyen több aradi orvos, köztük Kardos Géza, az aradi gyermekmenhely igazgató főorvosa is részt vett és a kongresszuson előadást is tartott Dr. Kardos Géza előadásáról a következő tudósítás számol be:

A cluji (kolozsvári) országos orvoskongresszus július 1—5-ig tartott. Elfogadták dr. Nicol orvos tábornok és Moldovan cluji (kolozsvári) egészségügyi főfelügyelő javaslatát a közegészségügyi minisztérium és az orvosi kamara felállításáról. A tudományos kérdések 5-én kerültek sorra. Dr. Botez Mihail a közegészségügyről, dr. Popoviciu Lázár sibui (nagyszebeni) egészségügyi felügyelő pedig a járványos betegségekről tartott előadást.

Dr. Kardos Géza kanyaró elleni védekezésről tartott előadást. Beszámolt azokról a kísérletezésekről, amelyeket dr. Goldschmidt Lipót intézeti orvossal végzett a gyermekmenhely kórházában. Előadása során rámutatott a védőoltások nagy fontosságára és kimutatta, hogy a kanyarónak igen nagy szerepe van főleg a kisebb gyermekek nagy halálozásában. Dr. Kardos és dr. Goldschmidt Degkmily müncheni egyetemi tanár védőoltásaival kísérleteztek és eljárásuknak az a lényege, hogy a kanyaróból meggyógyult gyermekek véréből szérumot áll-

ítanak elő és azt egészséges gyermekek izomzatába fecskendezik be. Ezáltal minden elkülönítés nélkül is megvédik őket a fertőzéstől. A kongresszus elfogadta az előadónak azt a javaslatát, hogy kanyarójárvány esetén szérumtermelő intézeteket létesítsenek és ilyenkor kisebb gyermekek kanyaró elleni védőoltását kötelezővé tegyék.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Pörbe fogják Károlyiékát.

(Kik okozták az októberi forradalmat?)

BUDAPEST. A magyar politikai köröket élénken foglalkoztatják herceg Windischgruetz Laos tegnapi leleplezése, amelyeket az Aradi Közlöny már ismertetett. A herceg a nemzetgyűlésen azt a vádat hozta fel, hogy gróf Károlyi Mihály hónapokon át összeköttetésben állt Magyarország ellenségeivel és alkudozott velük. Károlyi jelentéseket küldött nekik, arra ajánkozott, hogy lázadást szít odahaza, elárulta a belső titkokat és felajánlotta Magyarország ellenségeinek, hogy még az ország megcsönkítése után is hajlandó a béke megkötésére közreműködni. A pártkörökben felújult az a kívánság, hogy bünvádi úton vonják felelősségre a Károlyi forradalomért és a mesterségesen előkészített összeomlásért Magyarország tragédiájának okozóit. A kiscgazdapárt utasítani kívánja a kormányt, rendelje el a vizsgálatot arra nézve, hogy kik az okozói az októberi forradalomnak? A vizsgálat kiterjesztendő arra is, hogy a Wekerle kormány megtette-e a kellő intézkedéseket, amelyek alkalmasak lettek volna a lázadás elfojtására. Ki terjesztendő a vizsgálat arra nézve is, mi az oka annak, hogy a Wekerle kormány nem tett intézkedéseket a forradalom politikai szervezőinek elfogatására, holott herceg Windischgruetz már 1918. október 26-án a minisztertanácson indítványt tett a nemzeti tanács tagjainak letartóztatására. Igazolási eljárás alá kell vonni mindazokat, akik a forradalom alatt Károlyiékától bármilyen állást elfogadtak. Az indítványt a kiscgazdapárt legközelebbi értekezletén tárgyalja s azután közli a kormánnyal. A régi függetlenségi párt tagjai, főként Ábrahám Dezső, mentegetni igyekeznek magukat azzal, hogy nem tudtak gróf Károlyi Mihály üzelmeiről. Ábrahám Dezső tagadja, mintha Svájcban francia politikuskokkal tárgyalt és azoknak katonai titkokat árult volna el. Meszko Zoltán, a kiscgazdapárt egyik vezetője kijelentette tudósítónk előtt, hogy Windischgruetz vádjai alapján követelni fogja a volt Wekerle kormány felelősségrevonását és vád alá helyezését, mert ha Windischgruetz az összeomlás előtt tudott Károlyi hazaárulásáról és erről jelentést tett a kormánnyal, miért nem történtek meg a szükséges intézkedések?

A Magyar Szövetség megalakulása.

(Kétmillió magyar képviselője.)

Az Aradi Közlöny cluji (kolozsvári) telefonjelentés alapján már beszámolt a Magyar Szövetség megalakulásáról, amelyről még a következőket tudtuk meg: A megnyitó beszédet dr. Grandpierre Emil volt kormánybiztos tartotta meg. Majd megválasztották elnök-ké báró Jósika Samu volt magyar főrendet, aki rövid elnöki megnyitójában ismertette a szervezkedés célját. A nagygyűlés az elnöklő Jósika Samu báró indítványára egyhangulag elhatározta, hogy a Magyar Szövetség megalakulása alkalmából a következő hódoló táviratot küldi el:

*Öfelsége I. Ferdinánd Románia királya Kabinetirodájának —
Bucuresti.*

A Romániában élő magyar nemzeti kisebbség a mai napon Clujon (Kolozsvári) megtartott nagygyűlésén a „Magyar Szövetség”-ben a maga egységes politikai és képviselői szervezetét megalkotta.

Ebből az alkalomból alattvalói hódolattal üdvözlő Királyi Fenségedet és alázattal kéri, hogy részére azt a legmagasabb királyi védelmet, melyet az Isteni gondviseléstől bölcs uralkodása alá rendelt nemzetek mindenike teljes bizalommal és alattvalói hűséggel vár és remél — a legkegyelmesebben megadni és biztosítani méltóztassék.

Az alakuló nagygyűlés nevében:

Báró Jósika, elnök.

Ezután Sándor József szólt fel és megállapította, hogy az 1910. évi népszámlálás adatait véve alapul a Romániához csatolt területeken 1,700,000 magyar lakott. Ehhez jön a természetes 14 százalékos szaporulat, Moldva 80 ezer csángója, Bucuresti, Bukovina és Dobrudzsa magyarsága úgy, hogy lerögzíthető a tény, hogy a Magyar Szövetség 2,042,400 magyart képvisel. Ebből a számból ki akarják kapcsolni a 179 ezer főnyi zsidóságot, bár a zsidók nagyrésze a honfoglaló magyarokkal jött az országba és anyanyelve a magyar. Az érdekes előadás után megalakították a Magyar Szövetség vezető ségét, amelyet az Aradi Közlöny már közölt. A megválasztott vezetőség nevében báró Jósika Samu elnök mondott köszönetet. Ezután elfogadták a Szövetség politikai programját, amely szerint a Szövetség minden irányban képviseli a magyarságot. A Szövetség céljai a következők: a magyar nemzeti kisebbség autonómiájának kivívása, teljes vallásszabadság, a nyilvános jellegű magyar nyelvű oktatás biztosítása, a törvényhatósági autonómia helyreállítása, az állam polgári jogok egyenlő gyakorlásának biztosítása, általános, egyenlő,

titkos és nőkre is kiterjedő választói jog, a nyelv használatára nézve a kisebbségi egyezmény végrehajtásának biztosítása, a politikai perek megszüntetése, birtokreform

a kereskedelem és ipar szabadsága, igazságos adórendszer, a kivételes hadizóna és cenzura megszüntetése. Végül dr. Gyárfás Elemér mondott nagyhatású beszédet.

Magyarország nem akar csereszletet.

(A volt magyar külügyminiszter nyilatkozata.)

SATORALJAUJHELY. A trianoni békeszerződést kísérő levélre való tekintettel a magyar kormány minden előkészületet megtesz, hogy adatokkal támogassa a határkiigazításra vonatkozó kérelmét. Gróf Csáky Imre, volt magyar külügyminiszter, aki több tudóssal Satoraljaujhelyen tartózkodik, kijelentette az ottani sajtó képviselői előtt, hogy a magyar kormány az elterjedt hírekkel szemben magyar városokat és magyar területeket nem fog elcserélni az utódállamokhoz csatolt területeken levő városokért és területekért.

— Nem csereszletet akarunk kötni, mondotta gróf Csáky, hanem az utódállamokhoz csatolt területekből óhajtunk a jog

és igazság alapján visszakapni területeket.

Páris. A francia szenátus pénteken tárgyalja a magyar békeszerződést. Reynold szenátor a szerződés előadója a Magyarság című lap munkatársának kijelentette, hogy beszédében rámutat arra, hogy a magyar határok nem érintetlenek, hanem azok Magyarországnak és szomszédainak közös megegyezésével módosíthatók. Másrészt hangsúlyozni kívánja azt, hogyha a nemzetiségi elvet nem is lehetett a békeszerződéssel teljesen betartani, viszont a magyar kisebbségek védelmét Franciaország a leghatározottabban támogatni fogja.

A meggyilkolt gyárigazgató.

(Ujabb nyomok a nagytényi rejtélyben.)

BUDAPEST. A Boros István gyárigazgató rejtélyes meggyilkolása ügyében a rendőség tovább folytatja a nyomozást. Valószínűnek látszik, hogy az áldozatot csolnakok közték a nagytényi strandparthoz. Szombat este a fővámternél a kofák egy nagy fekete halászcsoznakot láttak a Dunán, amely óvatosan haladt a park mentén lefelé. A csolnakban három uriasan öltözött férfi ült. A csolnakot a bennülők oly körültekintő óvatossággal vezették a part felé, hogy a járó-kelőknek és a parton levő kofáknak is feltűnt a csolnak hirtelen felbukkanása. Két férfi kiszállt a járműből és mintegy félóra eltávozott. A csolnakban egy 25 év körüli férfi várakozott. Félóra múlva a két férfi visszatért a csolnakhoz, beszállt abba s azután a csolnak egy darabig visszafelé haladt az Eskütér irányában, majd Budafok felé indult. Budafokon a halászok az összekötőhidon túl éjfél tájban egy óraker láttak egy hasonló leírású fekete halászcsoznakot, amelyben három alak ült. Valószínű, hogy a gyilkosok ily módon szállították le áldozatukat a strandfürdőre, hogy a feltűnést elkerüljék. A rendőség a csolnakot a halászok között keresi. A titokzatos csolnakúgyben Angyal detektív főnök személyes vezetésével több detektív ment ki a dunai hajóállomásra, mert a rendőség már nyomában van annak, hogy kinek a csolnakjával ment a három titokzatos ember a kritikus szombati estén a Dunán Nagytény felé. A rendőség reméli, hogy a Nagytény felé haladó csolnak tulajdonosa és utasai hamarosan kézrekerülnek s akkor teljes világosság derül a titokzatos bűnygre.

BUDAPEST. Az irásszakértők megállapították, hogy az áldozat kalapjához tűzött levelet intelligens ember írta, aki szándékosan ejtett helyesírási hibákat. A vizsgálat szerint a gyárigazgatót zárt helyiségbe vitték, ahol arra kény-

szertették, hogy a bucsulevelet megírja. Azután kezével megfojtották.

Beszűntetik a soborsini „bumlit.”

A CFR. Bucurestii vezérigazgatósága a CFR. összes vonalaira új menetrendet dolgozott ki. Az új menetrendtervezetet ma kapta meg az aradi üzletvezetőség is. A menetrend érvénybelépésének időpontjáról azonban nem érkezett döntés. Illetékes tényezők véleménye szerint az új menetrend magán viseli a vasúti kerületek helyi viszonyaival nem ismerős egyének munkáját és számos fogyatékoságot tartalmaz. Így a csatlakozási állomásokon feltűnő nagy időbeli differenciát támaszt, az új menetrend, amely egy, Aradot sajnálatosan érintő ujitást készül meghonosítani. Az arad-soborsini napon-ta oda-vissza közlekedő személyvonatot, az ugynevezett „bumlit” ugyanis, amelyet a vonalon az utazóközönség rendkívül nagy előszeretettel vett igénybe az egyébként tulzsufolt többi erdélyi vonatokkal szemben, a menetrend megszünteti. Ezzel a vonattal a falusi termelők naponként nagymennyiségű élelmi szercikket hoztak be a városba, nem is szólva arról, hogy a környékről bejáró tanulók ezzel a vonattal jöttek be Aradra az iskolák látogatására. Értesülésünk szerint az aradi vasutigazgatóság a soborsini személyvonat forgalombahagyása végett a mai nap folyamán felterjesztést intézett a bucarestii központhoz.

— Törvény a leszerelt magyar tisztokról. Budapest. A magyar nemzetgyűlésen a nemzeti hadsereg kötelékébe tartozó tisztok hivatásos altisztek és ezek hátramaradot tainak katonai ellátásáról szóló törvényjavaslatot Mózes Ernő előadó ismertette és elfogadásra ajánlotta.

HIREK. Gyógyítható a vakság

A bécsi tudományos köröket élénken foglalkoztatja egy fiatal magyar tudós találmánya, amely, az eddigi kísérletezések után azt eredményezte, hogy látóképességüket elvesztett állatok ismét látnak. A kísérletezéseket legközelebb vak emberekben fogják folytatni s ha a korszakot alkotó problémát sikerült megoldani, úgy gyógyítható lesz a vakság, amely problémának megfejtésén eddig hiába fáradozott sok kiváló orvos. A szenzációs felfedezésről a következő bécsi távirat számol be:

Dr. Koppányi Tivadar fiatal magyar orvosprofesszor Bécsben sokáig foglalkozott a vakság gyógyításának kérdésével. Tudományos körök véleménye szerint a vakság gyógyításának problémáját a magyar tudós megfejtette, aki a szemgolyók átültetésével visszaadja az elvesztett látóképességet. Dr. Koppányi megvakított halakkal kísérletezett s a halak a szemgolyók átültetése révén viszszanyerték látásukat. Dr. Koppányi Tivadar felfedezéséről előadást tartott neves bécsi orvosok előtt, akik a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak kísérleteinek eredményéről. Dr. Prisbran orvosprofesszor kijelentette a magyar tudós előtt, hogy az átültetett szemű állatok ott folytatják életfunkciójukat, ahol megvakításuk alkalmával elhagyták. Dr. Koppányi kísérleteit most emberekben fogja folytatni.

— KONSTANTINÁPOLY OSTROM ELŐTT. Berlin. Konstantinápolyból jelentik: Az antant hatalmak a konstantinápolyi helyőrséget, valamint a török főváros előtt horgonyzó flottát harci készenletben helyezték. Huszonnégy antant-hajó őrizi Konstantinápolyt. A Kemalista hadsereg 15 kilométernyire áll a török fővárostól. London. A Timesnek jelentik Maltából: Ujabbban több hadihajót rendeltek keletre. Ezek a hadmozdulatok is mutatják, hogy Konstantinápoly helyzete nagy aggodalomra ad okot. Azok a hejók, amelyek nemrég indultak Konstantinápolyba, nagymennyiségű lőszert szállítottak.

— Az új bécsi magyar követ bemutatkozása. Bécs. Tegnap délután nagy ünnepség között mutatkozott be Masirevics, az új bécsi magyar követ. Heinisch osztrák köztársasági elnök átvette a megbízólevelet és üdvözölte a követet. Az elnök azt hangsúlyozta, hogy Magyarország és Ausztria között igen fontos a jó viszony fenntartása és ama reményének adott kifejezést, hogy a jóviszony az új követ alatt is meg fog maradni.

— Tamássy tábornok asztalos mester lett. Budapest. Tamássy Árpád tábornok, Przemysl hős védője, az orosz fogságban asztalos mesterséget tanult és most Budapesten műhelyt nyit.

— Sikkasztó gróf. Budapest. Gróf Mirbach Ottó csalásért és sikkasztásért már régóta körözi a bécsi és budapesti rendőség. Ma azután Budapesten letartóztatták a grófot, aki egymillió koronával több embert megkárosított. Gróf Mirbach mindent arra hivatkozott, hogy nagy export-import üzleteket bonyolít le.

— **Két új közjegyzőség Aradon.** Az aradvármegyei prefekturát hivatalos úton ma arról értesítette a belügyminisztérium Oradea-Maren (Nagyváradon) az eddig működő három közjegyzőség mellett még két közjegyzőséget létesít. Ezzel kapcsolatban hivatalos tényezőktől ma azt az információt kaptuk, hogy a közeljövőben az ezideig Aradon működő két közjegyző mellé még közjegyzőt neveznek ki.

— **Parkünnepély a tüdőbetegek javára.** Az aradi tüdőbetegeket gyámoltó egyesület nemrég kérvényt nyújtott be a vármegyei prefekturához, amelyben a tüdőbetegek gyámoltására szolgáló két parkünnepély engedélyezését kérte. A két parkünnepélyt az egyesület vezetősége augusztus 14-én és szeptember 18-án óhajta megtartani. A prefektura továbbította a jótékony egyület kérelmét a belügyminisztériumhoz, amely ma érkezett válaszában megadta az engedélyt.

— **Karthago romjait ellopták.** Páris. A francia szépművészeti minisztérium utasítására a régi Karthago helyén ásásokat rendeztek, amelyeknek során a híres Pun város romjai napfényre kerültek. A szépművészeti minisztérium most intézkedéseket tett a romok őrzésére. Erre az adott okot, hogy a tenger és a város közötti úton levő hatalmas márványszobrokat ismeretlen tettesek ellopták.

— **Még két nap és akkor Arad közönségének olyan művelésben lesz része, hogy sokát beszélni fog róla:** Szombaton rendezik ugyanis Kőváriék a Kulturpalotában azt a nagyszabású előadást, amely elé mindeki a legnagyobb érdeklődéssel tekint. Ez a nagyjókü érdeklődés indokolt is, hiszen az előadás olyan művésznek lép fel, mint Kökény Ilona, a budapestiek ünneplélt primadonnája, aki speciális műfajt honosított meg. Kővári Gyulát a legszellemesebb konferansziét hírből már ismerik Aradon, Boros Gézát, az aktuális kuplék és tréák mestereit pedig valahányszor Aradon volt, mindig szeretettel vették körül. El ne mulassza senki, hogy szombaton és vasárnap meglátogassa a humor, a tréfa reprezentánsainak előadását, melyre előjegyzéseket elfogad a Kelet hírlapiroda.

— **Orvosi körökből.** Dr. Braden Atanáz megyei főorvos előterjesztésére a eluji (kolozsvári) egészségügyi főfelügyelőség dr. Deutsch Miksa petrosényi bányarost tunci körorvossá nevezte ki. Az egészségügyi főfelügyelőség megengedte, hogy dr. Adler Károly Ujssentannán magánorvosi praxist folytasson. Dr. Rosenthal Zoltán nagylaki községi orvost betegsége folytán nyugállományba helyezték.

— **Magyar tannyelvű párhuzamos osztályok a Moise Nicouara liceumban.** Az 1921–22-i tanévre a jelenkezéseket a magyar tannyelvű reáliskola 4., 5., 6., 7. és 8. osztályaiba f. évi július 9., 10. és 12. napján d. e. 10–12 óráig jegyzi elő az igazgatóság a liceum reáliskolai tanári tanácskozó termében (földszint, balra.)

— **Kérelm!** Az aradi Fehér Kereszt Gyermekvédő Egyesület vezetősége kéri Arad város nemes szívi adózatai közönségét, hogy a tejkonyhája javára július hó 17-én rendezendő parkünnepélyen a szerencsésjelöltek társ-

gyarat adományozni szíveskedjenek. Adományok az egyesület központi irodájába Strada George Popa (Ferdinánd-utca) 3. kértnek eljuttatni.

— **Általásokat Magyarországra és Ausztriába sőt. a legelőnyösebben eszközöl Lloyd Bank Arad, Minorita templommal szemben.**

— **A kurtiosi állomás kibővítése.** Mihailovicin aradi vasutigazgató nyilatkozatával kapcsolatban az Aradi Közlöny hírt adott arról, hogy a bucurestii vasutügyi konferencia elfogadta az aradi üzemeltetőség által elkészített előzetes költségvetést a kurtiosi nagyszabású oszoreállomás kiépítéséről. Ennek értelmében az aradi kerületi vasutigazgatóság tárgyalásokat folytat Kurtios község előljárosával a kérdéses tiz katasztrális hold kisajátítása végett. A tárgyalások a napokban eredménnyel befejeződtek. A tárgyalások eredményeként a mai napon megkezdte a kurtiosi oszoreállomás, a személyzeti lakanya és a mozdonyfordító delta felállításának előkészítő munkálatait.

— **Betörés egy. férfiúvat-kereskedésbe.** Az elmúlt éjzel betörték az Apponyi Testvérek férfiúvat üzletébe, ahonnan 10 ezer lei értékű árut vittek el. A betörők éjzel három és négy óra között az udvarról haláltak az üzletnéliségbe. A rendőrség bünygyi osztálya megindította a nyomozást.

— **Új háború a Balkánon?** London. A Timesek jelentik Solilából: Bulgáriában mozgalom indult meg Keletrácia visszaszerzésére. Olaszország, Románia, Csehország és Jugoszlávia abban egyeztek meg, hogy együttesen állást foglalnak Bulgáriával szemben, ha Tráclában együttműködnek a törökökkel.

— **Hat év helyett — négy év.** Varga Ferencot, aki betört Niedermayer földbirtokoshoz, néhány hónapja ezelőtt hat évi börtönre ítélt az aradi törvényszék. Varga ügyvédje az ítélet ellen fellebbezett. Ma hirdette ki a törvényszék Varga előtt a tínisoarai (temesvári) ítélőtábla döntését, amely négy évre redukálta a büntetést.

— **Kétös öngyilkosság bünygyi idézés miatt.** Debrecon Jónás Erzsébet és Bárdi Irén gyermekgondozók tegnap bünygyben idézést kaptak. A két gyermekgondozó annyira megijedt az idézéstől, hogy öngyilkos lett. A nyomozás során kiderült, hogy mindkettőt bünygyben tanuként idézték meg.

— **Magyar-svéd atlétikai verseny.** Budapest. Julius 24-én nagyszabású magyar-svéd atlétikai viadal lesz Budapesten. A versenyben 18 magyar atléta vesz részt.

— **Letartóztatott pénzmosású asszony.** Pozsony. Poprádon letartóztatták Brezelmejer budapesti trafikos feleségét, akimél hamis öszáz szokolosokat találak. Megállapították, hogy az asszony Mészáros Gyula büntársa. A vizsgálat azt is megállapította, hogy Mészáros Gyula nem egyetemi tanár.

— **Márkus Emilia férje nyugalomban.** Budapest. Dr. Párdány Oszkár, Márkus Emilia férje, nyugalomba vonulása alkalmával a miniszteri tanácsosi címet kapta.

— **A gyermekmenhely tolvaja.** Az aradi királyi törvényszék ma nyolc havi elzárásra ítélte Papucza Pált, aki egy kiskoru társával együtt 35 pár cipőt lopott az aradi gyermekmenhelyről és azokat értékesítette. A kiskoru vádlottat tárgyalásra ítélte a törvényszék.

— **Az új vámtarifa.** Néhány nap múlva életbelép Románia új behozatali vámtarifa, amely életbevágóan érdekel minden kereskedelmi és ipari vállalatot. Ezt a hatalmas kötele mező új behozatali vámtarifát, valamint a kivitei vámok tarifáját is egész terjedelmében közli dr. Papp János „Törvények, Rendeletek, Jogi és Közgazdasági Közlemények” című lapjának e hó 10-én megjelenő száma. A vámtarifát csak előfizetők kapták meg. Előfizetni csak egész évre lehet a szerkesztőnél Oradea-maren (Nagyváradon.) Előfizetési díj 240 leu.

— **Halálhírek.** Súlyos csapás érte az aradi Kemény-családot, édesanyjuk, özv. Kemény Salamonné 82-ik évében elhunyt. A szép kort elért matróna temetése július 8-án délután fél 5 órakor lesz a Str. Consistoriului (Batthyány-utca) 32a. sz. házból.

— **Csunderlik Ferencné szül. Korányi Pirocska f. hó 7-én d. u. fél 2 órakor elhunyt. Temetése 9-én d. u. 5 órakor lesz a Dezső-utca 15. sz. alatti zsinagógából.**

— **Három millió korona egy lakodalomért.** Bécs. A Sadagorábit boisevislák elől Bécsbe menekült csodarabbi unokája tegnap tartotta lakodalmit, amelyen kétezernél több ember vett részt. A lakodalom három millió osztrák koronába került.

— **Nagy parkünnepély vasárnap, f. hó 10-én d. u. 4 órai kezdettel az Eminescu-(Baross-)parkban.** A „Márast” jótékony egyület rendez Popp Hortense bárónő elnökö védnöksége alatt. Sieszen mindenki ezen ünnepélyre, mely a legválogatottabb szórakozásokat ígéri: lesz virágcsata, confetti, csillageső, tűzijáték, tombola, különféle meglepetések, katonazené. Mindez a kellemes distractio 5 lei belépődij mellett, gyermekeknek 2 lei 50 bani. Az egyület célja oly nemes és humanus, hogy mindenkit vonzzani fog, hisz adakozva szórakozik.

— **Merénylő rabok büntetése.** Ma ítékezett az aradi királyi törvényszék Nyékhegyi Lotár táblabíró elnökle alatt működő hármastanácsa négy rab felett, a kik mezei munkán voltak és Petruc Ida börtönört erőszaklál bele akarták dönni a Marosba, hogy azután elmenekülhessenek. Kovács-Todor Trajánt egy évre, Kovács Vasziliet, aki a dolog tulajdonképpeni értelmi szerzője volt, másfél évre, Kirpács Trajánt ugyancsak egy évi elzárásra ítélte a bíróság. A negyedik bünygynek, Kovács Josifnak sikerült megszöknie.

— **Az elmozdított vasutas nyugdíja.** A hivatalos paragrafusok feltétlen szem előtt tartása furcsa tragikomédiává nőtt abban az esetben, amely ma történt az aradi vasutigazgatóságnál. H. B. nyugalmazott vasuti főellenőr felesége ma megjelent az aradi illetékes igazgatóság előtt, hogy férje részére a néhány hónapra esedékes nyugdíjárulékot felvegye. A számosztály nem akarta folyósítani a nyugdíjazott főellenőr részére az előirt járulékokat, azzal az indokkal, hogy H. B. nem tette le a román polgári hűség esküt. A főellenőr felesége kijelentette erre, hogy férje súlyos elmebajban szenved, ezért nem tudta aláírni a hűség eskü nyilatkozatot, természetes azonban, hogy ezért a nyugdíj őt továbbra megilleti, hiszen az egész család állítása szerint a férj nincs is abban a helyzetben, hogy saját sorsában döntsön.

— **Arad legszebb asszonyai szorgalmuk ki a közönséget a Fehér Kereszt Gyermekvédő Egyesület július 17-iki parkünnepélyén, amikor a büffé, vársl, pezso-, cukkrásza-, kávé-sátrak gazdag választékot nyújtanak mindenköt, amicsak szem-szájnak ingere. Nem is lehet felsorolni egyszerre azt a sok meglepetést, ami ennek a méretelben hallatlanul nagyszabású jótékonycélú ünnepélynek programján szerepel, hanem azt végig kell élvezni, hogy fogalmat alkotassunk arról, miként lehet a legkülönbözőbb izlésű közönség igényeit tökéletesen kielégíteni.**

— **Népszavazás összeütközéssel folyt le mindig a most is úgy lesz a szombati és vasárnapi gyermeknapokon.** Titkos népszavazással megállapítható lesz, ki a legszebb hölgy és legesinosabb férfi Aradon a miután ellentétek nélkül nincs siker, — az esti korszón mindkét nap konfetti csata lesz. Békekötések összekötésére, ugyszintén énségünk és szomszárunk lecsillapítására a minden jóval megrakott és felékesített töléri sátrak szorgalmuk. A 9. és 10-iki gyermeknapokon mindnyájuk részvesztünk!

— **Mindennemü porcellánt, ezüstöt, szőnyegot és lakásberendezést vesz és elad Sajon Artístipue-Bul. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. sz.**

— **Hazajönnék Oroszországból a magyar hadifoglyok.** Budapest. A Magyar Távirati Iroda jelenté: Az Oroszországban visszatartott magyar hadifoglyok hazahozása tárgyában az orosz szövetségi kormány megbízottjával Rigában folytatott tárgyalások kedvezően haladnak. Már kijátás van arra, hogy az egyezményt a legközelebbi napokban megkötik.

— **Doktorrá avatás.** Valkányi Rezsőt, dr. Valkányi Rezső nyugalmazott államvasuti üzletvezető fiát, aki középiskoláit Aradon és Szabadkán végezte, június 29-én a budapesti tudományegyetemen orvosdoktorrá avatták.

— **A Határ-utcai betörés.** Az aradi királyi ügyészség ma délelött Nyékhegyi Lotár táblabíró elnökle alatt tartott tárgyalásán vonta felelősségre Szerb Pétert, aki a múlt év májusában Radics Sándor nevű társával együtt kirabolta Geiger Ignác Határ-utca 7. szám alatt lakó zsidárust és százhuszezer korona készpénzt és harmincezer korona értékű ékszeret lopott el. Szerb Péter már régi ismerőse a bíróságnak. Nemrégiben katonai amnesztia révén került szabadlábra. Szerb a tárgyaláson mindent tagadott. Azt állította, hogy a rendőrségen kényszerítették a vallomástételre. Ez az állítása azonban a bizonyítás eljárás során megdőlt. A rendőrségen tett vallomása szerint Szerb beismerte, hogy részt vett a tolvajlásban. Geiger Ignácné eskü alatt vallotta, hogy a lopás előtt néhány nappal Szerb nála járt egy barátjával ruhavásárlás ürügye alatt és terepszámlét tartott. Szerb Péter mindent Radics Sándorra tolt, aki jelenleg Magyarországon van. A bíróság hosszas tanácskozás után elrendelte a bizonyítás kiegészítését és a tárgyalás elnapolását.

Dr. Weil Károly fogsága.

(Huszonöt vádpont a volt rendőrkapitány ellen.)

Körülbelül két hete, hogy Budapesten letartóztatták dr. Weil Károly, volt aradi rendőrkapitányt. Mindezt meg tudni, hogy miért tartóztatták le dr. Weil Károlyt, akinek ügyében több aradit, köztük báró Bohus Lászlót is kihallgatták Budapesten. Báró Bohus László, aki tegnap este érkezett haza, elmondotta, hogy Weil ügye a katonai hatóságnál van. Dr. Weil a Margit-körúti katonai fogházban van fogva. A bárót a katonai ügyész hallgatta ki. Mindenekelőtt megkérdezte tőle, igaz-e, hogy Weil Károly az aradi Sigurancia tagja volt. A kérdésre azt válaszolta, hogy erről semmit sem tud és nem is hallott róla. A második kérdés az volt, tud-e arról, hogy a múlt év januárjáig, amikor Aradon senki sem kaphatott utlevelet, Weil mégis könnyen szerzett. Erre a kérdésre az volt báró Bohus válasza, hogy abban az időben sokan kaptak Aradon utlevelet és így Weil is kaphatott. Azt is megkérdezte az ügyész, igaz-e, hogy Weil jelentette fel azokat a volt aradi rendőrtiszteket, akik átszöktek a határon. Báró Bohus válaszában kijelentette, hogy ilyen dolgokról nem hallott. Azt is vallotta, hogy arról sincs tudomása, miszerint Weil feljelentésére tartóztatták volna le Aradon Denczig Béla és Hohmann aktív magyar tiszteket. Még sok más kérdést intéztek br. Bohushoz, aki előtt a katonai ügyész maga is kijelentette, hogy ha a Weil ellen támasztott huszonöt vádpont igaz lenne, arról már a budapesti katonai ügyészség is értesült volna.

Halálos tévedés.

Végzetes gondatlanság egy gyógyszerárban.

BUCURESTI. Dimitescu Josefine egy előkelő kereskedő felesége néhány nappal ezelőtt Bucures-tibe érkezett, hogy egy professzortól orvosi tanácsot kérjen gyomor bajára. Az orvos diagnózis céljából gyomormosást kívánt alkalmazni és evégből receptet irt a betegnek azzal az utasítással, hogy a gyógyszert este vegye be és másnap keresse fel gyomormosás végett a professzort. A receptet Mihalescu gyógyszerárban készítették el. Este az orvos utasítása szerint az urinó bevette a gyógyszert. Néhány perc múlva rettenetes görcsöket kapott úgy, hogy kiáltásával az egész házat felverte. Előhívták az orvos professzort, a ki azonnal konstataálta, hogy mérgezés történt és elrendelte, hogy a beteg azonnal szállítsák kórházba. A szerencsétlen asszony a kórházban minden mentési kísérlet ellenére meghalt. A boncolás megállapította, hogy a gyógyszerárban bariu sulfur helyett bariu sulfatot szolgáltatott ki. A megindított nyomozás során kiderült, hogy gyógyszerárban súlyos szabálytalanság történt. Az orvosságot egy gyógyszerészgyakornok készítette el,

azt nem vezette be az előírásnak megfelelően a gyógyszerkönyvbe és az elkészítést igazoló pecséttel sem látta el a receptet. Megállapították, hogy a gyógyszerár súlyos gondatlanság mellett árdragitást is követett el és éppen ezért nem is tüntette fel a recepten az elkészítés idejét és a gyógyszer árát. A gyógyszerár 25 lei helyett 75 leit számított fel a szerencsétlen asszonynak. A vizsgálat folyamatban van.

Irodalom és művészet.

Előadják, nem adják?

(A Körbe-körbe és a színügyi bizottság.)

A téli színházban ma délben szokatlan esemény történt. Dr. Robu János főpolgármester vezetésével megjelent a színügyi bizottság, hogy végignézzék Schnitzler Artur *Körbe-körbe* című tiz dialogusának próbáját. A bizottság tagjai közül egynéhányan a bécsi szégyenteljes botrány után ugyanis kíváncsi volt arra, hogy mi kifogásolható talált a bécsi policáj az irodalmi értékű darabban? A próba annak rendje és módja szerinti folyt le, a szereplők eljátszották szerepeiket Imre Sándor rendező utasításai szerint és kihagyták mindazt, ami nem színpadszerű. A színügyi bizottság tagjai a próba végeztével eltávoztak és este 7 órára összeültek dönteni afelett, előadható-e Aradon a darab, vagy sem? Hosszas vita után úgy döntött a bizottság, hogy kérdést intéz a clujji (kolozsvári) színügyi főfelügyelő-séghez, megengedte-e a *Körbe-körbe* színhozatalát? Amennyiben ilyen engedély nincs, a darab nem mutatható be az aradi színházban.

* Az aradi Nyári Szinkör heti műsora. Péntek: Inkognitó gróf. Szombat: *Körbe-körbe* (Reigen.) Imre Sándor rendezésében. Bemutató előadás. Csak felnőtteknek. Vasárnap d. u.: Kis király. Este: *Körbe-körbe*. Ujdonság, másodszor.

* Az Obsitos. Körülbelül két hónapi pihenés után tegnap este lépett fel először az aradi közönség régi kedvence, Barics Gyula, az Obsitos című operettben. A kiváló énekest a közönség óriási tapsal fogadta, amikor megjelent a színpadon és egész este lelkesen ünnepekte. A tegnapi előadás sikeréből Barics Gyulán kívül precíz játékkal kivették részüket Tibor Lóri, Seregh Marcsa, Győző Alfréd, Várnay Jenő, Szántó Jenő és Jakabffy Ilonka.

* Horváth Mici betegsége folytán a ma estére hirdetett Carmen előadása elmarad és helyette színpadra kerül a téli évad egyik slágerje, az Inkognitó gróf című operett. Az előadásnak különös érdekessége lesz, hogy a darab zeneszerzője, Pogány Róbert ez alkalommal látja Aradon először színpadon művét. A címszerepet Barics Gyula fogja játszani, míg a többi főszerepet Halmos Mici, Seregh Marcsa, Győző, Sebestyén, Várnay és Selmeczy játsszák.

* Alkalmi ajándékok legjobb beszerzési forrása a Szépművészeti Szalon (Ortutay-palota.) Régiségek, szőnyegek, képek, szobrok, modern és antik műtár-

gyak vétele, eladása, cserélése és bizonyítványi árusítása.

* Vasárnap délután a hirdetett Aradon Zsuzsi helyett a Kiskirály kerül színpadra délutáni helyáradat mellett.

* Körbe-körbe. (Reigen.) Szombaton és vasárnap mutatja be az aradi Nyári Szinkör drámai társulata Schnitzler tiz dialogusát. A darab iránt máris olyan nagy az érdeklődés, hogy a színlévad legnagyobb irodalmi sikerére van kilátása a színháznak. Csupa finomság és szellemesség, melyhez hozzájárul Csányi Mátyás karnagy hangulatos aláfestő muzsikája. Mánthogy a darab irodalmilag is érett közönség számára íródott, az előadást csak felnőttek nézhetik meg.

* Szambul hercegnője az Apollóban. Utoljára mutatja be az Apolló színház ezt az elragadó meséjű bájos keleti regét, amely újszerűségével utolérhetetlen sikert aratott. Kelet misztikus levegője megkapja a közönség figyelmét és végig a darabon lekövte tartja. Egy keleti herceg anyját halálra ítélik, mert atyja hűtlenségen kapja. A herceg fia elhatározza, hogy nem fog megnősülni soha. Atyja halála után azonban mégis a bűnök tanácsára feleséget keres és egy basa leányában véli boldogságát fellelhetni. Barátja szerelmes lesz a bájos hercegnőbe és hogy férjétől kiszabadítsa, cselet sző. A herceg meg van győződve neje bűnösségéről és halálra ítéli, azonban annak sikerül megmenekülnie. Idő múltán a herceg rájön felesége ártatlanságára, ekkor megkeresi és bocsánatát érdekel, ezt a hercegnő nem tudja megtagadni. A gyönyörű darabot, amelynek főszerepét a rendkívül bájos Lily Marischka alakítja, utoljára pénteken mutatja be az Apolló.

* A szív tévedése. Az Uránia mutatta be Pakots József kiváló magyar regényíró eme darabját, amelyet minden rendelkezésre álló eszközzel, a mozi-technikai terén eddig soha nem tapasztalt fényvel rendezett filmre Deésy Alfréd. A regény bájos, de egyben honyolult meséje óriási apparátust kívánt, azonban a filmgyár minden igényt kielégítően újszerűt alkotott. Egy munkásleányról van szó, aki egymásután használja fel nagyravágyó tervei keresztülvételére a legmagasabb állású férfiakat. Bár a szerelmi élet terén óriási sikerei vannak, végzeté utoléri, mert az általa tönkretett és széjjelszakított emberek ismét egymásra találnak és ekkor ő részvétlen és fiatalon keres menedéket önmaga elől a halálban. A kitűnő társadalmi dráma, amely két napon át óriási sikert aratott az Uránia-ban, még pénteken marad műsoron.

Közgazdaság.

Valuták és értékpapírok.

Julius 6. Zürichi zárlat: Berlin 795, Hollandia 19520, New-York 594, London 2215, Páris 4745, Milano 2897 és fél, Prága 790, Budapest 220, Zágráb 380, Bucaresti 880, Varsó 37 és fél, Bécs 97 és fél, osztrák lebelyegzett korona 82.

Bécsi valuták: Márka 982, leu 1080, lira 3600, francia frank 5900, svájci frank 12850, szokol 965, angol font 2740, dinár 1800, magyar korona 272, márka 945, dollár 780. — Kifizetések: Zágráb 480, Berlin 986, Prága 976, Budapest 274, Milano 3625, Svájc 12400, Varsó 44, Newyork 745, London 2755, Páris 5912 és fél, Bucaresti 1090.

Budapesti értékpapírok: Angol-Magyar Bank 695, Hazai Bank 540, Magyar Hitel 1545, Leszámitoló Bank 695, Kereskedelmi Bank 3150, Beocsini 4150, Salgótarjáni 3250, Ganz villamossági 3350, Egyesült Fabank 465, Országos Fatermelő 805, Adria 4500, Közúti vasut 910, Déli Vasut 870, Államvasut 1875.

Julius 7. Zürichi nyitás: Budapest 220, Berlin 787, Newyork 596, Milano 2865, Zágráb 395, Prága 785, Bécs 92, osztrák lebelyegzett korona 80, Bucaresti 880, Varsó 32.

Budapesti zárlat: Napoleon d'Or 860, dollár 270, francia frank 2180, márka 865, osztrák korona 38, rubel 49, leu 397, szokol 372, dinár 697, lengyel márka 17,5, lira 1310.

= Budapesti árák. Budapest.

A magyar fővárosban a zsir kilója 100 korona, a szalonnáé 86, a marhahúsé 34-44, a sertés-karajé 96-100 és a sárga dinnyéé 180-200 korona.

Csak bélyegben.

(A segélybélyegilleték lerovása.)

A népjóléti miniszterium rendeletet adott ki, amely szerint a segélybélyegilleték a jövőben Aradon és Aradmegyében már július 10-től kezdve csak bélyegben róható le. Kivételt alkotnak a szabolczat alól a színházak, muzik, kabarék, látványos mulatságok és előadások, táncmulatságok amelyek a segélybélyegilletéket továbbra is készpénzben róhatják le. A vendéglőkben, szállodákban, cukrászdákban és luxuscikkeket árusító üzletekben a lerovás továbbra is külön blokkokon történik olyképpen, hogy a megfelelő bélyeg fel részben a törzsblokkra, fele részben a fogyasztónak kiadott blokkra kell ragasztani. A bélyegérték jelzésének mindig a fogyasztó részére kiadott blokkra kell lennie. A szükséges bélyegek a postaküldésnél és a tőzsdékben szerezhetőek be.

A pénzügyigazgatóság felhívja mindazokat a lerovásra kötelezetteket, akik eddig készpénzben rótták le a segélybélyegilletéket, hogy az ily címen beszédett összegekkel e hó 15-ig okvetlenül számoljanak el az állampénztárnál. Akiknek birtokában még készpénzzel fizetett blokkok vannak, azokat láttatás és nyilvántartás céljából azonnal mutatásuk be az állampénztárnál. Felhívja a pénzügyigazgatóság mind azokat, akiknek segélybélyegről és a 12 százalékos adóról szóló nyugták vannak birtokukban hogy azokat a népjóléti miniszteriumhoz leendő felterjesztés végett azonnal szolgáltatásuk be az állampénztárba, ahol megfelelő elismervényt fognak kapni.

Boros, Kökény, Köv- váry, Gárdos, Ceglédi művész-est

Junius hó 9. és 10-én szombat és vasárnap a Kultur-palotában este 9 órakor. Jegyek: KELET hírlapirodában Str. Alexandri (Salac-utca).

A volt monarchia likvidálása (Miké kövétel Magyarország?)

Budapest. A volt monarchia közös javainak felszámolásánál a kiküldött magyar bizottság részese-
dést kíván mindazokból a műkin-
csekből és okiratokból, amelyeket
a volt bécsi csász. és kir. müinté-
zetekben őriznek és amelyek Ma-
gyarországból származnak, továb-
bá mindazokból a müintézetekből,
épületekből és berendezésekből,
amelyeket Magyarország anyagi
hozzájárásával létesítettek. Visz-
szaköveteli mindazokat az okira-
tokat a közös levéltárakból, ame-
lyek 1526-tól 1867-ig terjedő idő-
ben Magyarország történelmére és
eseményeire vonatkoznak. A bécsi
művészeti muzeumból követeli Ma-
gyarország a magyar eredetű ké-
peket, a magyar mesterek műveit
és az udvari könyvtár számos ér-
tékes példányát, ezek között Má-
tyás király híres könyvtárának
ottlevő részét. Követelést támaszt
még Magyarország a habsburgi
hitbizomány, gobelin-osztályának
egyrészére és több közös intéz-
ményre. Igényt tart Magyarország
a külföldi követségi paloták megie-
lő részére, a római magyar törté-
neti intézetre, a Jokohamai nép-
rajzi gyűjteményre, a konstantiná-
polyi magyar intézet vagyonára, a
párisi magyar díszítő művészeti
muzeum gyűjteményére és sok
más műtörténeti intézményre és
értéktárgyra. Az osztrák kormány,
arra az álláspontra helyezkedik,
hogy a békeszerződés értelmében
az Ausztria területén levő vagy-
onok egyedül az osztrák köztársá-
ságot illetik.

Béricszállítás Magyarországon.

Budapest. A Gyosz vezetősége
értekezletet hívott össze oly célból
hogy a munkáltatók kezdjék meg
a munkabérek fokozatos mérséklé-
sét. Három szakmára nézve meg
állapodás is történt, ezek: a fa-, a
cipő- és a ruházati szakmák. Ezek
ben a szakmákban a nyersanya-
gok olcsóbbodása már nem áll
arányban a munkabérek nagysá-
gával. A munkáltatók huszonöt
százalékos bércsökkenést tervez-
nek és már meg is kezdték a tár-
gyalásokat a természetesen heve-
sen tiltakozó munkásokkal.

Budapest. Magyarországon és
a rutén földön a munkások röpirat-
okat terjesztenek, amelyben fel-
szólítják a munkásokat, hogy ne
menjenek bele a munkabérek le-
szállításába, felmondásokat ne fo-
gadjanak el. Figyelmeztetik a
munkásokat, hogy a tárgyalások
nem vezetnek eredményre és esze-

rint senkinek sincs joga, hogy a
munkásoknak felmondjon. A mun-
kabérek leszállításának ügye a pol-
gárság köréből rokonszenvet és
megkönnyebbülést váltott ki.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

A szerkesztésért

KAROLY JÓZSEF
felel.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közöltékért nem
vállalunk felelősséget.

Dr. Kemény Gyula és neje, Kemény
Sándor és neje, Kemény József és neje,
Kemény Vida és neje, Kemény Mária és
neje, Schönberger Vilmosné szül. Ke-
mény Piroška, Kemény Szeréna, Nagy
Ferenccé szül. Kemény Regina, özv.
Kemény Károlyné, mint gyermekei, az
összes rokonság nevében fájdalom-
mal jelentik, hogy édes anyjuk

özv. Kemény Salamonné

özv. Schreyer Mária

junius hó 7-ikén, hajnali 1 órakor rö-
vid szenvedés után, életének 82-ik
évében elhunyt.

Feljuthatetlen halottunkat július
8-án d. u. 1/5 órakor kísérik Str.
Consistoriului (Batthyány-utca) 32. a.
számu gyászszobából örök nyugalomra.
Arad, 1921. június 7. 2698

Részvétlétogatók szives meilözését
kérjük. Minden kárta értékes helyett.

Apró hirdetések.

Levelezés.

INTELLIGENS, fess fiatal német hölgy,
kinek saját lakása van, oly gavallér ur-
ember barátságát keresi ki öt sujos
helyzetéből sürgősen kísérik. Leve-
leket „Boldogialan” jellegre a kiadóhí-
vatába kér. 2686

Alkalmazás.

MINDENES leány, vagy egész napra
bejáró felvétetik Strada Consistoriului
(Batthyány-u.) 23. l. e. jobb oldal. 801

HÁZAKHOZ AJÁNLKOZIK mosás, vá-
salásra fiatal özvegy asszony. Purgly
L-utca 106. szám. 2683

Lakás.

KERESEK belváros közelében egy, eset-
leg két butorozott szobát, konyha és
fürdőszoba használatra. Cim: Wallinger
hirdetjében. 10995

BUTOROZOTT SZOBA tisztességes nő
részére kiadó. Cim a kiadóban. 2690

Vétel és eladás.

KERÉKPART, szabadonfutót, keveset
használt, jó állapotban levőt, megvé-
telre keresek. 1008

KÖZÉPNAGYSÁGÚ légszekrény eladó.
Cim: Wallinger hirdetjében. 10995

EBÉDLŐ KREDENC modern, olcsón el-
adó. Ugyanott egy fehér gyermekágy,
egy nagy petróleum tartány mértékkel
eladó. Szöllősy, Appafy-utca 1. 2685

MODERN, teljesen új ebédli, háló és
konyhaberendezés eladó. Thököly Imre-
utca 26. 2687

BUTOR. Ebédli és hálószobák olcsó ár-
ban kaphatók Wiegenfeld butoraktár.
Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca.) 4836

OLAJOK. Destillált és raffinált gépolaj,
vulcan olaj, gőz- és motorhengerolaj,
autóolaj, autó- és benzol, továbbé
zsír, sárga és fekete kocsikenőcs, tök-
mag, napraforgó- és repceolaj, olajpo-
gácsák napi áron kapható az Industria
Aradana De Uleiuri S. P. A. Aradi Olaj-
ipar Rt.-nál Aradon, Bulev. Regele Fer-
dinánd I (Boros Beni-tér) 22. Telephon
135. sz. 10641.

JÓKARBÁN LEVŐ harisnyakötő-gépek
felszereléssel eladók. Szállasi, Thököly
Imre-utca 4. szám. 2679

Ingatlan.

STRADA MINERVEI (ILONA-UTCA)
24. SZÁMU MAGÁNHÁZ SÜRGŐSEN
ELADÓ. 2684

Ellátás.

KITUNÓ HÁZIKOSZT kapható Bulev.
Regina Maria (Andrássy-tér) 3. l. e. 35.
Ugyanott egy fiatal ember, teljes ellá-
tást nyerhet. 405

Különféle.

ELVESZETT szerdán este egy farkas-
kutya „VIM” névre hallgat. Megtaláló
illő jutalomban részesül. Glück mészár-
szék Arad. 10995

APRÓHIRDETÉSEKET az Aradi Köz-
löny részére felvesz Wallinger István
hirdetésfelvételi irodája Str. S. Brancovici
(Lázár Vilmos-utca), „Kelet” hírlap-
eláruló és hirdetés felvevő iroda Str.
Alexandri (Salac-utca) 1. Klein I. hr-
delési és hírlap irodája Strada Roma-
nului (Zrinyi-utca), Haász ügyvédsége,
Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 2.
és Mandl, Bulevardul Regele Ferdinand
I. (Boros Beni-tér) 15. szám alatti papir-
üzlet.

8737-1921.

HIRDETMEY

Aradváros közönsége háztartásának
1921-1922. költségvetési évre vonatko-
zó előirányzatát, annak mellékleteit a
pénzügyi bizottsági ülésről felvett jegy-
zőkönyvet június hó 1-től július hó 14-ig
terjedő időre bezárólag a számvevői hi-
vatalban közszemlére kitesszük.

Jogában áll ezeket minden egyes
aradi adófizető polgárnak megtekinteni
és nézni észrevételeiket írásban Arad-
város tanácsához benyújtani a fenti ha-
táridő alatt.

Arad thif. város tanácsának 1921. évi
június hó 30-án tartott üléséből.

Városi tanács.

Circus A. Kratejl

Naponta 20 számból álló
nagy előadás és

Champion birközverseny,

a kitűzött 3000 Lei díjért.

A már itt levő birköz bajnokokon kívül
ma érkeztek: Kornatz világhírű német
mester-birköz, idáig legyőzetlen. Stein-
bach ausztriai világbajnok. Tristenky
cseh-szlovák világbajnok. Tomasevic
legnagyobb őrtás Jugoszláviából. Rich-
ter német bajnok. Ma este birköznek.

Cserép

hornyolt és
hód farku
kitűnő minőségben, minden vasuti álló-
másra szállítható.

POLLAK SANDOR

gőztéglagyára ARAD, Str. Andrei Mu-
resanu (Nádor-utca) 14. 2421

KNEFFEL ÜZLET

ajánl jelentékenyen mérsékelt áron
vasaló faszenet, retorta csomagolt faszenet,
kovács kőszet, kovács kőszet, prima
és másodrendű cementet, építő és dara-
bos masszát, hód farku és hornyolt fedél-
cserepet, aprított tűzfát, gyári és cséplési
kőszet, egy egész waggonrakományban
mint helyben házhoz szállítva. 2588

Primaria orasului cu drept de municipiu
Arad.

4813-1921. pm.

HIRDETMEY.

Közírré tették, hogy a belügyi mi-
nisterium államtitkársága 1789-1921.
számu rendelete folytán az új házépít-
kezés fellesztéséért és különösen a vá-
rosokban domináló lakás krízis elhárítá-
sáért fölhitvom az érdekeltek figyelmét,
hogy amennyiben érinti a saját szük-
séglétükre használandó lakrészek 5 éven
keresztül a lakás szabályrendeletben
foglaltak mindennemű belakoztatástól
mentesek lesznek.

Arad, 1921. évi június hó 6.

Y. Robu,
polgármester.

Használt ólom

megvételre kerestetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Gummitömlőt

Spiráltömlőt

Gummilemezt

Gummiárut

2151

műszaki célokra

PIRELLI-féle

milánói gyártmányt szállít leg-
olesóbban azonnal raktárról:

Sz. G. E. Géposztálya

Sibiu (Nagyszében) Só-u. 22.

A milánói PIRELLI gum-
migyarak egyedárusító helye

